

ר' איפכא מסתברא:

מה זה עתון?

„חבר הכנסת בנין הביא נימוק מעתון „הארץ“. אבל מה זה עתון? מי שיש לו כסף, עושה עסק, שוכר פועלים וכותב מה שהוא רוצה לכתוב.

אני עבדתי בעתון, ואני יודע מה זה עתון“.

(ראש הממשלה דוד בן-גוריון בכנסת)

איני יודע, אדוני ראש הממשלה, באיזה עתון אתה עבדת, — אם יש לך נסיונות כאלה. אך אני, למשל, אף אני עבדתי פעם בעתון, ולא באחד, ולא בארץ אחת ולא בתקופה אחת, ואני, אדוני ראש הממשלה, היה לי נסיון אחר. אני לא נשכרתי בכסף. ואני לא כתבתי מה שבעל-כסף, — איזה שהוא, — רצה שאני אכתוב בשבילו.

ואינני חושב, כי בזה אני יוצא דופן כל-כך במקצוע. להיפך, דומני שהיו לכך דוגמאות לא מעטות. ואין לי, ברגע זה, אנציקלופדיה שלמה, — רק אנציקלופדיה פדיה ציונית תחת ידי. ושם אני מוצא, שאחד, ד"ר תיאודור הרצל, היה אף הוא עתונאי. ולא נשכר בכסף לכתוב את אשר רצה בעל העסק שיכתוב. והיה גם אחד בשם נחום סוקולוב, — עתונאי. ואחד — ברל כצנלסון, עתונאי. ואחד — ביי לינסון, עתונאי. ובוטינסקי, ויהושע טהון... מי לא, בתנועה הציונית? בכל הסיעות, בכל הזרמים? כיצד היא נוצרה, כיצד מצאה הדי, כיצד היא התארכה ברחבי הגולה, כיצד מצאה את שפתה ואת ביטוייה בארץ הזאת לפני היות המדינה, — אם לא על ידי עתונאים? וגם היום, בכנסת הזאת, דומני, כי מספר חברים גדול מאד רשם ליד שמו בתור מקצוע: עתונאי.

וכולם פועלים שכירים של איזה בעל-עסק? כולם כותבים מה שאדם אחד, שיש לו כסף, מטיל עליהם?

אם כך — גרש אותם, זרוק אותם מעל כל המדרגות! כי לא נאה לך לשבת עם שכאלה. נקי הדעת שבירושלים לא היו מסבין, — אלא אם כן יודעים עם מי כספים יכול לשכור את מוחם ואת עטם — ודאי לא היו ירשבים.

וכל אדם המכבד את עצמו — לא היה יושב עמם.

★

מאד מאד הייתי רוצה לדעת, מה שם העתון אשר בו עבדת ולמדתי כך — עתון מהו. אתה, אדוני ראש הממשלה, ודאי היית אדם מכובד, משכמו ומעלה, גם אז. אבל העתון ודאי לא היה מכובד. איפה זה היה, אדוני ראש הממשלה? — בימי שהותך בקושטא? בעתון תורכית? אולי, בתורכיה של השולטן יתכן. אינני בקי בתולדות העתונות העות'מנית. אבל מובטחני, על-כילפינים, שזה לא היה עתון יהודי ועל-אחת-כמה

וכמה — לא ציוני. כי בשטח הזה אני בקי קצת. ובשטח הזה ראשית כל, היתה חסרה ההנחה היסודית שלך, כלומר: הכסף. שם, בעתונות הציונית והעברית, היה המצב בענין כסף תמיד בערך כמו אצל אליעזר קפלן. כלומר: לא היה. ולא נמציא אף פעם בעל כסף שרצה לעשות עסק — ומתוך כך יסד עתון, תמיד ל-היפך היה, — ואתה המצוי ודאי אצל עניני רופא „הדור“ (*). אולי יודע, — תמיד היה, לכל היותר, בעל כסף, אשר נאות להפסיד כספים ואו יסד עתון... ושם, בעתונות הציונית והעברית, גם לא כל כך קל היה אף לבעל כספים שי רצה להפסיד, להשיג פועלי כתיבה שי יכתבו למענו. המצב בשוק העבודה הזה היה, והינו גם כיום, המור למדי. אין שם שוק שחור. אתה יכול לשכור יהודי שי יניח לך לבגים או שיתקן לך נעלים — אם יש לך פרוטקציה אליו ואם אתה משלם לו כהוגן. אבל למצוא יהודי שי

יחשוב כפי שאתה רוצה, לפי הזמנה, — קשה מאד למצוא, אפילו בכסף, (או אולי הנסיון של מפא"י הוא שונה מזה?) כי יהודים יכולים עוד להחכיר את הידיים שלהם, — אם אין ברירה. אבל לא את הראש שלהם ואת הלב שלהם. לחשוב הם אוהבים, — הוי כמה אוהבים, — דווקא בראש שלהם, ולדבר הם אוהבים דווקא בפה שלהם ולכתוב בסגנון שלהם. אינדיבידואליסטים היהודים, — ואש-רינו ואשרי העם שככה לו, — וזו, בינינו לבין עצמנו, כל הצרה עמם. ועל כן קשה כל כך להנהיג אותם, ולהיות להם לראש ממשלה, ועל כן צריכים מפעם בפעם לעשות בחירות... אולם אם בכל זאת עתון ציוני היה זה, אשר בו עבדת ורכשת לך את נסיוןך, ודאי לא התזיק מעמד והוציא נשמתו מיד. אני, לפי הנסיון במקצוע הזה, בטוח בכך. מסביבה פשוטה: יהודים — לא קר-או אותם, עתון שכזה. יהודים — לא קר-כי יהודים הם אומה משונה. הם, —

פשוט, כן, פשוט כל כך, — הם אינם מאמינים לדברים, שאינם יוצאים מן הלב. אי אפשר לרמות אותם, — הם מרגישים באמת שבשמה. הם יכולים להאמין בדברים נוגדים, כל אחד ואחד בפני עצמו. הם יכולים לחשוב, כי כל מה שיוצא מפי בן-גוריון הוא תורה משה, או שכל תורה משה סגה היא מהר סיני, והם יכולים לבלוע את כל דבריהם. אבל — טעונים הם אמונה איש איש בתורתו שלו. אמונה עד כדי קיצוניות, עד כדי צרות-אופק. והם אינם מקבלים דברים, שאין בהם הכרה פנימית איוו שהיא, רעיון שבלב איזה שהוא. ואם הדברים הנאמרים להם הם רק שכו-רים, — הם לא יאיוו, היהודים הללו. חוש להם — שרק דברים היוצאים מן הלב נכנסים אצלם ללב. שיהיו לנו רק בריאים, — היהודים הללו. הם אינם לוקחים לידיהם עתון — כפי שעושים זאת בניו-יורק ברכבת ה-תחתית או בלונדון. הם אינם קונים גל-יון, רק כדי לקפוץ על חדשות הספורט האחרונות, ולדעת אם הפסידו או הרוויחו בהתחרות מירוק-הסוסים; והם אינם רודים עם אמצעי לעמוד על כל פרטי מקרה הרצח או משפט הגירושין האחרון. ולהתענג קצת ב„פיקאנטריה“ תודה לאל — לא. אפילו אחרון הכנענים הצברים שלנו — לא.

יש לנו, באומה הזאת, מגרעות רבות מאד. ובמדינה שלנו — ודאי, והרי כמי-דינה אנחנו צעירים, — ואין לתביע הרבה, ואפשר שאני, למשל, אינני יותר עורך של עתון מאשר — איזה שר שלנו הוא מיניסטר או איזה שגריר שלנו הוא דיפלומאט. וזה מעט מאד, ורע מאד. אבל: העתונות שלנו בתור שכזו, כיחידה, כחלק של חיי החברה, טובה היא לאין ערוך מזו של עמים רבים. וכשלעצמי איני מהסס לומר אפילו: יי-תכן, ואין בכלל אומה בעולם, שיש לה עתונות טובה כזאת.

ואין להודות על כך לעתונאים. אנחנו ודאי איננו טובים מחברינו למקצוע בשאר העמים. אבל הקהל שלנו טוב יותר מבכל אומה אחרת. הרי גם בקהל הזה כבר נעשו, ולא פעם אחת, נסיונות להוציא עתונים, „זלים“ — כאלה המצו-יית בכל האומות, עתונים המתפרנסים רק על גירוי יצרים ועל סודות מלוכלכים מן החדר (ומחדר השינה) ועל שאר הפש-עים, — והפשעים הלא-פוליטיים דוקא. והנה — כל הנסיונות האלה נכשלו. ה-קהל שלנו לא קיבל את העתונים האלה. הם היו, תמיד, נפוצים פחות אף מן ה-עתונים „הכבדים ביותר“.

כי הקהל היהודי הזה אינו גורס כ-ראש-הממשלה שלו בענין „מה זה עתון“. הקהל הזה רואה בעתון יו-תד מעסק, הוא רואה בו ביטוי לאיזה שאיפה ציבורית שהיא, הוא קורא בו מאמרים ולא דברי טפלות, הוא עוסק דרכו בצר-כי הכלל, הוא מתענין באמצעותו בעיקר-העיקרים: בציונות, במה שעשינו ו-במה שאנו עתידים לעשות, כאומה, כ-מדינה, כתרעה. ועתון שמקורו בכסף ומטרותו בכסף בלבד, עתון של שכירי מחשבה וכתביבה, עתון ללא רעיון ואמ-נה שבלב — „לא הולך“.

ועל כן אני בטוח כל-כך, שאותו עתון שבו עבד ראש-הממשלה, והוא היה, כ-נראה, מיוסד על הצד הכספי בלבד, וה-סופרים שבו רק נשכרו כדי להרבות כ-פים במאמרים שלא האמינו בהם אלא שהזומנו אצלם, — עתון זה ודאי מיד פשט את הרגל. ואיני מצטער על כך.

★

ואולי, כדרכו בקודש, עשה את עצמו ראש-הממשלה שלנו הרבה-הרבה יותר גרוע משהנו, למעשה? ואולי במתכוון הרשיע את עצמו וסי-פר לנו, כי הוא עבד בעתון אשר שכר לו פועלי-כתיבה, ואף הוא היה אחד מהם? ואולי לא התכוון כלל לומר את אשר אמר, ואולי — לא; ודאי, בהחלט; ודאי — שונה לגמרי היה המעשה? והוא לא נשכר כלל לעבוד בעתון, ולא שאל אפילו על השכר, כי הדבר לא עניין אותו, — כשם שהמרצה והנואם אינו מתעניין בקרש אשר ממנו עשויה הבמה שעליה הוא עומד ומטיף. כי אין זה אלא מכשיר הכרחי לשאת את דברו, וחזו לא — וכשלעצמו הוא נטול כל ערך. והעיקר, והדבר היחיד המעניין הוא — „אמור אל בני ישראל“, „דבר אל בני ישראל“, „צוה אל בני ישראל“. זה הרק זה.

והוא לא התחייב לעולם לכתוב את אשר רצה בעל-הכסף, — ולא עלה כלל על דעת בעל-הכסף אף לדרוש זאת ממנו. כי ידע מראש, כי הכל יודעים, שהדבר הזה לא נשכר, בשום כסף שבעולם, וכי אך לצחוק ולקלס יהיה כל אשר יציע לאדם כזה: אני משלם לך כך וכך — ואתה תחשוב כמוני ותכתוב את אשר אני מדבר... והוא, — להיפך, — הוא שהטיל את מרותו על בעל-הכסף, והוא שאמר את אשר הוא, רק הוא עצמו רצה לומר, ו-נלחם על כל מלה, על כל תג, על כל נימה. ואוי ואבוי לו למי שהיה פוגע ב-נקודה הקטנה ביותר שבכתב-היד.

כי אם נא בק על כל משפט, על כל שורה, על כל פסיק — מלחמת חרמה מלחמה עקשנית. ולא עם בעל-הכסף או בעל הגרעון אלא — עם עצמו, קודם כל ובסוף הכל — עם עצמו.

וישב בחדרו בלילות, ורשם ומחק, ו-חזר ורשם, ושקל, וכתב — וקרע. אחת ושתיים ושלוש. והתענה בייסורים קשים, — כיצד למצוא את הכיטוי הנכון יהי-נאמן לאשר הוא רוצה לומר, לאשר הוא רואה חובה לעצמו לומר לאשר אינו יכול לא לומר... והתפתל בספקות — שמא עדיין לא הגיעה השעה להביע את הרע-יון הזה, שמא יזיק ליקר מכל יקר, לאו-מה הזאת, ושמא מצווה היא לומר, ואף להלקות בשוטים ובעקרבים, כי כך וכך, — לפי מיטב האמונה, — צריך להאמר ולהכתב.

וניגש אל ארון הספרים והיפס סעד ועזרה ותוכחה והשראה מחמתם של קד-מונים. ויצא אל רחובותיה ואל שדותיה של הארץ הזאת, ל-ספוג לתוכו את הצ-מיה המופלאה הזאת, ואת קסם הנסים האלה. וחזר והתבחדד וסיכם בנפשו, ורגז על האומה הזאת ושמה עליה ובו לה ו-

התגאה בה, וישב עליה על כסא הדין וירד ועלה על כסא הרחמים, ומיטלטל בין רגשותיו עליה, בין כעס וצער, בין חמלה להלקאה, בין רוממותה ושפלותה... כי הוא רוצה ממנה משהו. כי הוא רוצה להובילה אל אשר הוא מאמין, כי שם אושרה. ומתוך כך, רק מתוך כך, הוא נוטל עט — לכתוב אליה, לדבר עמה, לשדלה ולייסרה, ללטפה ולהתקלס בה...

וחי מהתרגשות אחת לשנייה. וחי בכרי-גנות תמיד — לראות את כל המתרחש לאומה הזאת ולהגיב עליו למענה. וחי במתח הזה, וכל נקבי גופו פתוחים לכל מאורע אשר יתארע לאומה הזאת, אי-שם בקצווי תבל — באף עינים שלו-חות לכל פינות פנוריה. וחדר חדרת תמיד לכל רוח רעה הבאה לה, ושש שמחת אין קץ לכל רוח טובה...

ואין לו לא יום ולא לילה, לא מנוחה ולא חופשה, לא חיי משפחה ולא ידידים. ואין לו לא אוכל ואין לו שינה, כי אין מוקדם ואין מאוחר, כי הוא קרוא תמיד לכל אשר יקרה. ואין הקיבולת משחררתו לעולם. כי הוא, בקומו ובשכבו, בלכתו ובעמדה, תמיד הוא רושם לפניו, תמיד הוא עוסק בעיצוב דעת עצמו, רק של עצמו... ואף שהוא מעורב עם הבריות ומצוי בקרבם, ועל אף שוויון-נפשו אשר על פני השטח, — תמיד הוא שקוע במי-לאכה זו אשר שמה כתיבה בעתון ציוני, ותמיד משהו מפעפע בתוכו, כאשר זו אשר כריסה בין שיניה, ובתוך כל המולת השוק אין היא מקשיבה אלא להלמות לב הוולד אשר חקיקה...

והיה עשוי ללא חת, והיה עומד בפני ביקורות והתקפות ואיבות ופולמוסים ח-ריפים, — היה מקבל על עצמו באהבה מערכה חדשה לבקרים, כל בוקר. אך בלב לבו איננו אלא אדם חלש, וירד, וצמא אהבה וסולד מלחמות... ועתים הוא אוחז בסכין חד לדקור ואף לשחוט — ואין איש יודע, כי השחין סכיניו בדמעות... ועתים תורמים אליו כל אלפי המלים אשר יצאו מתחת עטו ונערמים כנגדו כהררי-הרים ומעיקים עליו... ועתים פגע, ובש-עת ריתחה, פגע קשות בחברו — כי נדמה היה לו, שזו חובתו, — אך תוך כדי פגיעתו כאב עם הנפגע... ועתים אמר דברים נחפזים, בשגגה, וטעה ו-הטעה, ורגז והרגז ללא צורך — והד הדברים רדף אחריו ולא גהן לו מנוח, וצערו צורב וחרטתו כלענה...

ואף-על-פי-כן חזר וכתב, כי הוא מוז-מן ועומד לכך תמיד, כי לא קרא אותו איש אלא הוא עצמו ולא יכול לשחרר אותו אלא הוא עצמו... רק הוא עצמו... ואולי כזאת וכזאת היתה השכירות ההיא, וזה הוא עתון?

* „הדור“ היה שם עתון הערב של מפלגת פועלי ארץ ישראל בראשית שנות החמישים — המלביח"י.

(מאמר זה, מפרי עטו של ד"ר עזריאל קרליבך, מייסדו ועורכו הראשון של „מעריב“, פורסם בעתון ככ"ט אדר ב' תשי"א... אנו חוזרים ומפרסמים אותו ביום השנה ה-28 לפטירתו של ד"ר קרליבך.)

— היינט המשך

ד"ר עזריאל קארליבאך

גישת ווי א שופר פון א פארטיי — האט געמאנט קארליבאך. גישט דער שליה ציבור פון א טייל פון דער געזעלשאפט איז געווען אר-ליבאך'ער איז פאר זיך אליין געווען א שטיק עמאציאנעל. גוי'ס סך, וואס האט מיט יעדעס ארט געשפילט אויף געמיטער, ווא-גען ארויס פון גדר פון פארטיי און קלאס

די צוויי שטריכן — זיין א פרייער מענטש און האבן געזעלשאפטלעכן מוט — זענען אין אונזער תקופה פון טאטאליטארן דענקן און פא-ליטישן טאטאליטאריזם א זעלטנ-הייט. און קארליבאך איז געווען דער ריטער פון דעם קליינעם אר-דן פרייע מענטשן וועלכע זענען נאך פארבליבן ווי פון אן אנדער

פובליציסט פון דער ערשטער מד-רגה. ער איז געווען א ווירטואל אין דער שפראך און גלייכצייטיק — אן אויסערגעוויינלעכער פסיכאלאג און מאסן-קענער.

פארקערפונדיק אט די מעלות און טאלאנטן איז ער געווען דער איינ-ציקער אין דער גאנצער עברית-פרעסע אין ישראל און אויסער ישראל, און מיט זיין אוועקגיין איז די עברית פרעסע געבליבן פאר-יתומט און פארלענדט, און עס איז זיך קוים פארצושטעלן די אבידה. אבער גישט דאס איז געווען דאס כאראקטעריסטישע פון ד"ר עזריאל קארליבאך. קארליבאך האט פאר אלעם כאראקטעריזירט א זעל-טן געפיל פון מענטשלעכער פריי-הייט און געזעלשאפטלעכן מוט. אט

דער פלאמיקער ווולקאן, וואס זיין נאמען איז געווען עזריאל קאר-ליבאך, איז פארלאשן געווארן. די ערד האט צוגעדעקט א פענאמען, וואס אפילו ביים יידישן פאלק, וואס איז רייך מיט טאלאנטן און פענאמענען — האט דער פענא-מען קארליבאך געהערט צו די זעל-טענע.

דאס יידישע פאלק איז רייך מיט תלמידי חכמים, מיט מענטשן פון שפראך-טאלאנט, מיט ערשטקלא-סיקע זשורנאליסטן און פובליציסטן. מיט פסיכאלאגן און מאסן-קענער. עזריאל קארליבאך האט אין זיך פאראייניקט די אלע מעלות און טא-לאנטן: ער איז געווען געבילדעט מיט יידישן און אלגעמיינעם וויסן, ער איז געווען א זשורנאליסט און

ער איז געווען א פרייער מענטש קארליבאך. מיט אלע חסרונות און מעלות פון א פרייען מענטש, אבער די מעלה פון זיין פריי און פון זאגן דעם אמת איז אזוי גרויס — אז זי הייבט אויף דעם מענטש צו דעם ראנג פון א פאלקס-טריבון.

און קארליבאך איז געווען דער גישט געקרוינטער פאלקס-טריבון. וואס האט גישט אויסגעווערט צו ברענגען און פלאקערן בין דער לעצטער מינוט. און זיין שטורמיש געמיט איז איבערגעריסן געווארן אזוי פלוצים, ווי עס ווערט איבער-געריסן א וואנגערישע סימפאניע.

כבוד דעם שטיל-געווארענעם וויל קאן — דער עכט פון זיין שטורעם וועט לאנג לאנג אפהילכן אין דער הערצער פון דער ישראל-געזעל-שאפט, וואס האט געוויסט ווי אפי-צושאצן אים, ד"ר עזריאל קארלי-באך ז"ל.

יאר-הונדערט.

קארליבאך האט זייער יונג בא-גריפן, אז אונטער די ציר-קליידער און אונטער דער קרוין איז יעדער מלך נאקעט און אז בלויז מיטן כוח פון גלאנץ און פאמפע טרייבט דער מלך די טשערעדע קליינע מענטשעלעך — און ער, קאר-ליבאך, איז געווארן דער שטור-מער, דער וועקער, דער מאנער פאר צענדליקער טויזנטער בעוולה-טע דירעקט אדער אומדירעקט — בירגער אין ישראל. ער איז אויך געווען דער מאנער פון דער יש-ראל-געזעלשאפט כלפי חוץ און פראגן פון דער מדינה און פאלק. און ער האט זיין פיל-פראגמטיקן קאמף געפירט מיט בראוורע, מיט העלדישקייט און מוטיקייט, גע-פינענדיק תמיד דעם ריכטיקן אויס-דרוק צו דער באשטימטער סיטוא-ציע.

הנסיגה מסיני

מאמר זה של ד"ר קרליבך ז"ל נכתב בינואר 1949, לפני קרוב ל-50 שנה שנים, כשעל הפרק עמדה נסיגה אחרת מחצי האי סיני. אך אין בכך כלום: כל מלה ומלה שבו, להוציא רמז קל לנסיבות הימים ההם, טריח ורעננה כאילו אך אתמול נכתבה, וכל נימוקיו — כחם יפה היום, אולי יותר מאז.

ר' טבת תש"ט, 7.1.1949

כאשר עלתה הפלוגה בדרכי קדש-ברנע, קלט איש הוואקי טאוקי באונייתו קול משונה מאד.

חברייה — אמר אל תוך הגים — אני שומע משהו דומה שזה עברית... החברים לקחו את האוניות בזה אחר זה. לא, זה ערבית, — החליט האחד. איזה פושי של המצרים מקשקש שם. על פל פנים — לא ענות. איסוף גמור. אני בטוח שזה עברית, אני שומע במפורש: "מי זה עולה מן המדבר?" עב"רית צחה, בא מרחוק, כנראה, רחוק מאד ומצלצל, כאילו מישחו קורא לעזרה. מיש"זו מדבר מתוך צרה גדולה... משלנו... אני עונה!

הבחור התחיל להתקשר. פעבור זמן קיבל תשובה ישירה.

חברה, — הוא פונה אל הסרן לידו, — איני מבין אף מלה, או שזה מטורף, או צ'יבאט, הוא אומר, שהוא — ההר, — שאל אותו, איזה הר, — יעץ הסרן, חטוראי שאל.

הוא אומר, — מסר אחר כך, — שחוא אחר סיני מוכר לך דבר כזה, סרן?

לא, תגיד לו, חטוראי שידר?

לא ידוע מאן דבר פזה, עמור...!

אני, אמר חקול, — ההר, הר החרים, ואני מחכה לכם... מאימתי?

יותר מכולם, יותר מן הארץ עצמת לפן הנגב, יותר מירושלים ומהגליל, כי אל כולם באתם, בתקופות השונות, ככולם נא"חותם, אף שגורשתם, ועליהם והשתרשתם שוב ושוב, ומעולם לא נעלמה משם רגלכם. רק אלי לא בא איש, לא תמול ולא שלשום ולא לפני כן, בכל התקופות והדררות, רק עלי לא דרכה כף רגלכם מעולם, רק לי נחתם לחכות...

אולי איזה אייבתגה במטה? — אמר חטוראי, זה קורה, תפנה למטכ"ל, פמה זמן אתה מחכה פבר?

למעלה, הרבה למעלה משלושת אלפים שנה.

אל תבלבל את המוח, דבר אל העניין.

בכל הרצינות, כולם חיכו לכם אלפיים שנה, ויש מהם שחיכו ימי דור בלבד, רק אני... בי לא נזכרו, למה? למה זו הסעם הראשונה שיהודים באים אלי? והרי אני העיקר! מכאן חל מתחיל? בי נזייתם לעם, ופה מעמד השבטים הראשון, ופה החוקה הראשונה לישראל, ולעמים.

שמע-נא, — פונה חטוראי אל הסרן, — ההוא לא משלנו, ההוא מדבר ציונות, פנראת, שנקלצתי כאן לתוך איזו אסיפת בחירות או משחזר...

אבל ידעתי, — המשיך חקול, — שאר הם תבואו.

מהיכן? איי אפשר, היה איסוף גמור, אולי איזה דלה באינפורמציה? ידעתי, לבי אמר לי, שמים וארץ אמר לו לי, יהודים מוכרחים לשוב אלי, זה טבוע עמוק עמוק בדמם, מאז עמדו כאן לראי שונה, מאז חיוס בו נסעתם מרפידים ותחנו במדבר מולי, ויארר לכם: "אתם ראייתם אשר עשיתי למצרים, ואשא אתכם על כנפי נשרים..."

שמע, אתה מחיל התעופה? מה? ...והתקדשתם והתגבלתם, בהרדה ניר גשתם אלי ביום השלישי... ולא עזבתם אותי מאז, ותשאוני עמכם בכל נדודיכם, בדם המציתכם, בקרקעית הנשמה, גשמות ישראל אשר כולם עמדו בירכתי חתר... ותשאוני גם לגוויים, ותשאוני נרדפים ומרפים ומרודים, ותשאוני במדבריות חטוראים ובישימון רוצחי-אדם, ותשאוני אל מדורות האינקוויזיציה ומיידאניק, אתם, אתם לבד... תורת האדם... "לא תרצח"!

חאללו, חאללו, מה זה "לא תרצח"?

אתה בשרות פעיל או לא? אתה יחידה לור חמה? ענה! עבור!

— וידעתי, כי גם עכשיו, גם כאן — לא תוכלו בלעדי, לא אתם, רציתם, אני יודע, רציתם להסתפק בקטעי קטעים, שבירי לור חות הארץ, קצת רצועת אדמה כאן, קצת מגרשים שם, רציתם להסתפק בחר תבור בלבד, בלי הכרמל, בלי המוריה... לא תר פלו, ידעתי, פופים אליכם את הארץ, את הגליל, את מדבר ציון ואת ירושלים, מכי ריחים אתכם לקחת את אשר לכם, וגם חגזה הביאכם, פופים עליכם את החר כגיית גית... כמו אז... ידוע ידעתי, וציפיתי לכם... בואו... חברה — אומר חטוראי — זוחי חר מנה.

נגיה, — משדר חטוראי — שנבוא לשם, איזו עמדה היא זאת?

עמדה מעל לכל העמדות, חר בראש כל החרים, משלט החולש על פל תולדות חאנושות.

בלי פואיזה בבקשה, איזו דרפים?

כל דרכי חתועים של האדם, פל לבטי איש עם יצרו, כל נפתולי דור ודור, כל מר רדות ילוד אשה של תחומות תאזותיו, פל העפלות קדושים אלי פסגות.

לא לזה אני מתכוון, אני רוצה לדעת — יש כבישים או אין? ומה ערכם מבחינה אסטרטגית? כלומר, כשתופסים את העמ' דה אצלך — מה זה נותן? כי אנחנו צריכים להתחשב בדלק, בנת?

אלי באים בדלק הנפש, ואלי מטפסים על ההרים וקופצים על הגבעות, אלי אין פבישים סלולים, בדרך אלי — תועים, וב"דרך צאתך מעל פני — תועים, ארבעים שנה, דור המדבר... אבל כאשר עולים אל ההר מה זה נותן? שליטה זה נותן, שליטה על יחסי אדם לחברו...

נו, לא מענין, לא בשבילנו, נשמע, מה עוד יש אצלכם? אולי מצרים?

לא, אצלי מצרים — אין, ואף לא פושים וכל יתר מיני הערבים, ואף לא שאר כל הגוויים, איש מהם לא הגיע עדי, חרי אמרתי לכם, שלכם אני...

— ופסביבה? תכלית, אדוני, תכלית? לי תו אולי איזה בסיס אסמקה, איזה מיפל נפט? איזה אווירודורים תתקרקעי, משחו ממשי!

לא — אומר ההר — נפט? שריון? ספיטפיאריים? אני מצטער, אין, — ו"שקם" יש אצלכם? ושקולד אז סיגריות? ובחורות יש? לפחות, בנות חיי, מה?

לא, אומר ההר, אין, — אם כן, — למה נבוא אליך? וחקשר חאלחוטי נפסק.

חקשר נפסק, כי בינתים נקרא המכשיר שבגיים לקולט ידיעה מהמטח, פקודה שניי תנה מן הבסיס, כאשר גמר לקבל אותה, — התקשר שוב עם חחר.

חאללו, שלום לך... לחת... אנחנו איר 22 באים.

אינכם באים? למח? פקודה היא פקודה — איזו פקודה? אנו נסוגים, אתה מבין, משח... רבינו? כן, שרתוק... אנו מסנים את השטח.

מלכתחילה לא היתה לנו כל כוונה לסיני... אתה מבין, אין לנו אמביציות טריטוריאלי ליות...

לא היתה לכם כל כוונה? ל... חודים לא היתה כוונה לסיני? לא זאת האמביציה שלכם? אלא מה היא האמביציה שלכם?

תמרון, רק תמרון, פנינו לא חיי לסיני, רק דרך מקרה, אתה מבין... הכרח צבאי... נתקלנו בטוח הזה דרך אגב, לא רצינו כלל לחרוג מן המסגרת שקבעו לנו בכ"ט בנובמבר, רק בזכות המצרים, רק מפני שחם מרחו כל כך מחר — הגענו הנה, אבל מיד כאשר חרגשו שזחו סיני — אנו נסוגים...

לא לכם? סיני לא לכם? אלא למי?

לאנגלים, למושל חאנגלי של חצי חר, ששטחו הוא חלק ממצרים.

לאנגלים? — שואל חחר, — לאנגלים חר, "לא תגנוב" — לאנגלים, לא תענה פ רעיד ער שקר?

דבר מה נתקלקל בקשר, חטוראי חתלחחני — אני שומע רעש משונה באזניות.

הוא מגיש אותן לסרן, חלח חקשים, ואמר:

— זה לא רעש, מישחו צוחק, צחוק אדיף ומריר, צחוק מחריש אזניים...

— ומשום זה אתם נסוגים, טפשונים שר כמותכם, — שואל חחר, משום שאינו שייך לכם, אלא למושל חאנגלי?

— לא רק משום זה, היו עוד טעמים, — למשל?

— הוא הקים רעש שלם בעתונות שלנו, מיסטר בוויין, ה"טיימס" — אתה יודע, זה בטאון היושר והצדק הנוצרי, — טען, שיהיה זה אסון לעולם כולו, אם היהודים יעמדו על חר סיני... ממש — קץ כל בשר... והוא הוכיח באותות ובמופתים שאין להם ליהודים מה לחפש בסיני...

— ובשביל כך נפחדתם?

— לא רק זאת, אתה לא מן העולם הזה, אתה אינך מבין, יש גם ענינים אחרים, נפט, והצינור בשטח של המלך עבדאללה, והמניות של בעלי חברת סואץ...

— לא, — אומר חחר, והפעם בביטחה חוקה, — לא יתפן, בפני נפט נסוגים מסיני? לא, לא הבנים שלי, לא אלה שעמדו כאן, תחת רכסי, לא הם ובניהם ובני בניהם, לא אלה שגם בפני דם לא נסוגו ממני, בפני נהרות נחלי דם קדושים...

— כמובן, — אומר חטוראי, — לא זה בלבד, זה היה גם כן אחד הגורמים, אבל העיקר פמובן הוא — מועצת הבטחון.

— מה זה?

— זה הוא המוסד העליון של המוסר בעולם, זהו אשר ידין בין הגוויים, וישפוט בין חלאומים, זהו תמשליט אמת ושלוה על היבשות, זהו המחוקק חוקים לכל באי תבל, ופל מוצא פיו בתורת משה מסיני...

— "לא יהיה לך אלהים אחרים על פניו" — אומר חחר, "לא תשתחוות להם..." לא אתה, מי הם נותני התורה החדשים האלה? מה מעשיהם ומה זכותם? אחד עשר חדליי אישים, המתמירים לחוקק חוקים לעולם! אחד-עשר אנשי שקר ומירמה, ולחוק של חם אתם בכנעיים? בפני תורת השקר של אלה אתם נסוגים מסיני? צבא י"ש ראל אשר לו ציפה עולם מלא, אשר לו ציפיתי אנכי זה שלושת אלפים שנה, פי שוב יתיצב כאן ויקבל ויתן תורתו לעמים, ותנה סוף-כליסוף הוא עולה, הוא בא, הוא עומד בתהנית חחר וידו שלוחה אל סיני ועינו נשואה אליו ורגלו דרוכה, — ראה גם ראה, כיצד חקיך השימון, כיצד התגר ער חשרף, איך תרעד הארץ, איך הופרע חוד שלוות חרממה, איך כיסופים כמלוטים משנות-עולם עומדים להתרעם ולתחנשאות ולהתפרץ במחול גיל לקראתכם — הבט וראה כיצד גרגירי חול מתחת לרגליכם מתרוממים מזדקפים ומקללת מות משתחררים ואומרים לפרוש תחתיכם מרבד עשב ושרחים — האזינו ושמעו משק רוחות ה" עולם, סופת ששון חדרות באה מני ים ומכל גינות השמים לקדם את פניכם לשאת אתכם על כפיים — ואתם נסוגים, ואתם פונים עורף ונמלטים? בפני סעיף ארבעה בחתלה מספר אלף-חמש-מאות-ושבעים ושבע של מועצת הבטחון? ... עמדו! עמדו ועלו, — אני מצווה עליכם! אל תלכו! יהודים אינם נסוגים מסיני! לעולם לא! יהודים אינם נוטשים את סיני! לא בפני פיתויי הגוויים ולא בפני איזמיהם אף אם יצליבו אותם על כך — יהודים מחזיקים ב" סיני... עמדו, בנים...!

— אי אפשר — מאותת חטוראי, — פקר דה היא פקודת, חססקת חאש.

שמע בני, — זועק חחר, — יש אש שאינה נפסקת לעולם! יש אש הלוהטת בלב פנימה... אש בל תדעך... אש מתי מד" בר... אש דור אחרון לשעבוד וראשון לג" אולת... אשר אמרו: "גם עתה, אם סגר עלינו מדברו אל נקם — כמעט נגע בנו שיר עיזוז ומרי — ונקם... על אף חש" מים וחמתם — הננו ועלינו — בסערה! חחינו! עלו! אל-נא תלכו מפה... אולם לכך לא קבל חחר פל תשובה, חקר שר נפסק סופית.

הגיים סבב בחפזון ופנה אל הבסיס, וחחרק בדחרה, שוב אי אפשר היה לק" לוט דבר מן המדבר, רק בסיבוב אחד הפי גה חטוראי ראשו — ונדחם.

— ראונא, חברה — אמר — ענן כבד, פאילו חריגעש, כאילו חחר שלנו ברוב כעסו וריגזו מתרעש ומתגעש...

— אל תדבר שטויות, — אמר אחד החי יילים — חר קשיש שכזה... מזמן רב שקט ושקע... מת, לגמרי מת... מה שאתה רואת, זו כנראה חסצנה... ודאי חיל האויר שלנו דוסק כחגזן בחר שלך...

— אינשאללה, — אמר חטוראי.

פרס סוקולוב לעזריאל קרליבך ז"ל

תלמיד ויורש

טבעי הדבר, שבחלוקת כל פרס ספרותי הקרוי בשמו של סופר גדול, מתעוררת כאילו מאליה השאלה, מה הקשר הרוחני — אם אמנם קיים קשר — בין מקבל הפרס לבין האיש ויצירתו, האם יש שנתן לפרס את שמו ואת "חסותו" המוסרית הגדולה, הירחור נוסף הבא כמעט תמיד בכל טקס חלוקת פרס ספרותי: אילו היה בחיים הסופר הגדול ששמו הונצח ע"י קביעת הפרס הספרותי, אילו ישב כאן בינו אולם, בין קהל האורחים המוזמנים לטקס — האם היה סומך ידו על בחירתם של השופטים? האם ביאליק, למשל, היה שובע נחת מחתן פרס ביאליק? האם טשרניחובסקי מתרגם הומרוס וסופוקלס ואפלטון לעברית, היה נהנה מבחירת שופטי הפרס לתרגומי מופת הנקרא על שמו? האם אוסישקין, האם ברנר, האם סוקולוב היו מרוצים מחתני הפרס שלהם?

ישבנו בטקס הנוגע ללב של החלוקה הראשונה של פרס סוקולוב לעתונות — וכמעט באופן פסי ראינו — נגד עינינו את דמותו של עורך "הצפירה", האורח לשבת, המלך הלא-מוכתר של העתונות העברית בגדול, זו השאיפה הנצחית לראות ארצות חדשות, לספוג ארצות של רשמים, לכתוב ולתאר, ותכונה יהודית נוספת — למצוא יהודים בחי רחבי תבל, מדי שנה בשנה היה עורך "הצפירה" ארוז את מודעותו ויוצא לדרך — אם זה למסע ממושך ברחבי רוסיה כדי ללמוד ולהכיר את חיי היהודים ואם זה להקלית איטליה וצרפת, וספרד, ואנגליה, וכך עם ישראלי — הכתיר עזריאל קרליבך אחת מסידורות ממאמריו שכתב לאחר חרובתה של יהדות אירופה, אך הן עוד שנים לפני כן עבר על פני מרחק מערבי, סייך ב"מארוקו וטונגיס, ראה ותיאר את שרידי כת השבתאים בטורקיה, נפגש עם הקראים בליטא, חיפש את ה"אכסר" סניקה היהודית עד שהגיע לגולת הכותרת — הודו וינתי קוצ'ין, ונתן כמין צור"ה עתונאית, יצירת מופת עתונאית זו — הודו, יומן פרס סוקולוב, יצירה שהוכתרה ב"עשרות בשנים היה סוקולוב לוב — האורח לשבת" ב"כנינו זה היה חותם על הפיליטונים שלו בגליונות ערב שבת של "הצפירה" ומדוי שני עונג היו קראים את ד"ר בריו רבנות סידו, כשם שהיו לוקחים לידם את גל"ת של "הצפירה" ומתעניינים קודם ללכת למאמר סוקולוב במאמר הראשי: תהיה מלחמה או לא תהיה? ומה פירושו של הנאום שהחצני האחרון של קיסר גרמניה? ובכלל — האם זה טוב או רע ליהודים?

הוא היה תלמידו של סוקולוב, והוא עורך עתון יהודי בשפה האנגלית שאיזה לורד סקוטי קלדעת מוציא אותו לאור בהפסדים עצום מים, לשם ספורט ממש — הוא, ר' נחום סוקולוב זקן בא בימים, תורה רק עתה על קנקנו של הצעיר, בא"י דיש קובנאית מדבר עמו בן דורות של רבנים בגרמניה, והוא שופע פיקחות והומור, והוא שנון בלשונו ומפליא בספוריו — וקסם אישי יש לו, והליכותיו נאות, והוא ספוג כולו תרבות אירופה וחדור רוח יהדות, על גי' תה ועל קאנט הוא מדבר ב"אורה בקיאות ממש שהוא מדבר על הרמב"ם ועל ש"פינוזה — כלי יקר! תורה ודרד"א, "יהדות ואנוש" יות", כמו שאומר הדר"ק לזונר — תענוג לשוחח אתו, לייבך באותן השנים המעטות בלונדון, עד לפטירתו של סוקולוב — אורח קבוע כמעט עם בחדר העבודה שבקומה השנייה המלא וגדוש ספרים וכתבי יד ורכיבים גדולים כש"ס — כרכי "הצפירה" כולם, והמחשבה המלווה תמיד את ביקוריו של הצעיר בן עשרים וכמה, היא — זה הירושל קרליבך בדורו — כסוקולוב בדורו.

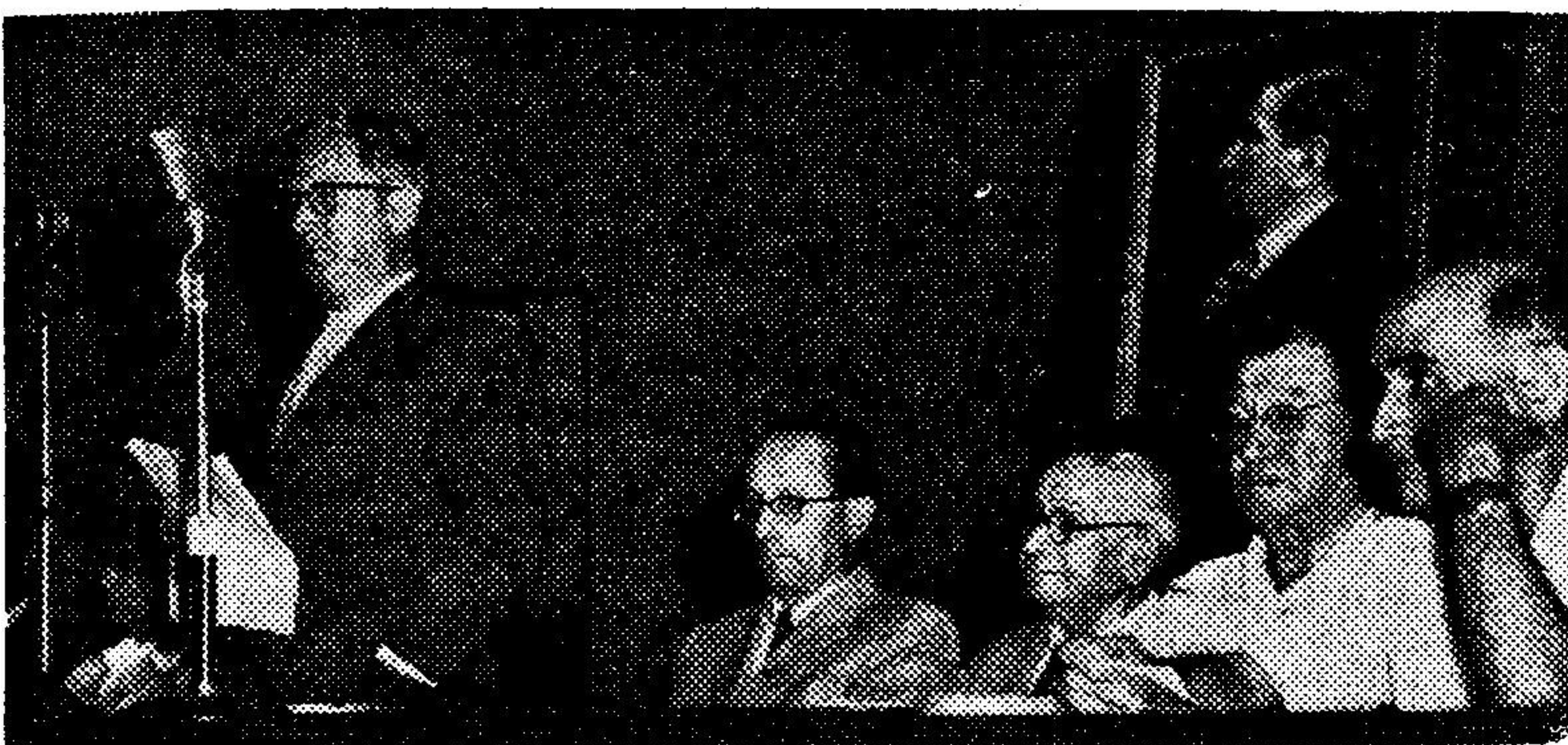
הוא היה תלמידו של סוקולוב, והוא עורך עתון יהודי בשפה האנגלית שאיזה לורד סקוטי קלדעת מוציא אותו לאור בהפסדים עצום מים, לשם ספורט ממש — הוא, ר' נחום סוקולוב זקן בא בימים, תורה רק עתה על קנקנו של הצעיר, בא"י דיש קובנאית מדבר עמו בן דורות של רבנים בגרמניה, והוא שופע פיקחות והומור, והוא שנון בלשונו ומפליא בספוריו — וקסם אישי יש לו, והליכותיו נאות, והוא ספוג כולו תרבות אירופה וחדור רוח יהדות, על גי' תה ועל קאנט הוא מדבר ב"אורה בקיאות ממש שהוא מדבר על הרמב"ם ועל ש"פינוזה — כלי יקר! תורה ודרד"א, "יהדות ואנוש" יות", כמו שאומר הדר"ק לזונר — תענוג לשוחח אתו, לייבך באותן השנים המעטות בלונדון, עד לפטירתו של סוקולוב — אורח קבוע כמעט עם בחדר העבודה שבקומה השנייה המלא וגדוש ספרים וכתבי יד ורכיבים גדולים כש"ס — כרכי "הצפירה" כולם, והמחשבה המלווה תמיד את ביקוריו של הצעיר בן עשרים וכמה, היא — זה הירושל קרליבך בדורו — כסוקולוב בדורו.

הרגע שהרעיד את הלבבות...

תקומה קרליבך, הבת היחידה, מקבלת את הפרס מידי ראש העיר מר חיים לבנון — ומחזירה אותו לידיה, כתורת הנב' קרליבך לקרן סטיפנדיה בשביל תלמידי המגמה לעתונות בביה"ס הגבוה למשפט ולכלכלה בת"א, שהמנוח היה מרצה בו.

וסוקולוב משהיף מלמעה...

נשיא ההסתדרות הציונית העולמית ד"ר נחום גולדמן, נושא את דברו על נחום סוקולוב ומסיים בדברי הספד נרגשים על עזריאל קרליבך, ליד הנואם — ראש העיר, חתני הפרס ר' ב"צ כ"ץ וד. זכאי וחבר ועדת השופטים ב. קראו

דעת הבקרת על הספר "הודו - יומן דרכים"

דן פינס ("אומר"):
הלך לו איש ישראלי ליד המערב, בעל השכלה נסיון חיים וטבעת עיניו שנון ומבול בעבודת אחרים אל אוקיינוסות אדם ששמו הודו — ולפניו אחד הספרים היפים ביותר על ארץ זו, על אנשיה, על אליה, נפתוליה, על הודו של מעלה והודו של מטה, יומן דרכים של ד"ר עזריאל קרליבך ז"ל בשם "הודו", שופע לא מכבר בהוצאת "ענינה" הוא אמנם יומן דרכים לפי צורת כתיבתו, ייעוץ של ראייה, גי' לוח של התרשמות, אך אין זה יומן דרכים חסוף לפי הקטן ועמוק נביש פיוט ומחשבה רבים נוצצים בספר זה, בן 289 העמודים.

גם מי שקרא ספרים רבים על הודו, ואולי גם מי שביקר באותה ארץ רבת-אוכלוסים ורבת-בעיות, ישאב מן הספר דעת וחכמה, המחבר החשיח את קולמוסו והגיש לנו את הודו על מגש תיאורים שיהות, הע"רות-אנב, מספרים הרהורים שלו ילכטים של זולתו — ב"לוחי תמונות אפניות, הנחר"ת בוכרון.

נגמיה ועדת השופטים

בשנה זו, שהיא שנת המאה לעתונות העברית בעולם, ושנת השבעים לעתון היומי העברי הראשון, נצטרפו יחד כמה מאורעות חשובים בחיי העתונות שלנו, אשר ישמשו בלי ספק גורמים להתפתחותה הנוספת בעתיד: (א) גמר בנין העתונות בתל-אביב על שם נחום סוקולוב; (ב) ייסוד פאקולטה מיוחדת לעתונות בבית-הספר הגבוה למשפט ולכלכלה, שהוא כיום חלק מאוניברסיטת תל-אביב; (ג) המאורע השלישי הוא: קביעת הפרס העירוני השנתי על-שם נחום סוקולוב לעידוד עתונאים וציון-הישגיהם, הפרס שאת חלוקתו הראשונה באנו לחוג היום.

טבעי הוא, שהפרס הראשון להישגי עתונות נקבע בעיר תל-אביב-יפו, מרכז העתונות העברית כיום, ועל-ידי עיריית תל-אביב-יפו. חלוצת הפרסים התרבותיים בארץ, ואי-אפשר היה, כמדומה, לבחור בשם הולם יותר לפרס הזה מאשר שמו של נחום סוקולוב, אבי העתונות העברית החדשה, המוינה הנעלה של תרבות ישראל ותרבות העולם, המסא המזהיר, האיש המסמל את עתונות המופת ומדגים באישיותו את של-בי ההתפתחות של העתונות העברית במשך שני דורות.

פרס-סוקולוב, לפי תקנותיו, יש בו מן הגמישות וניתן להעניקו בצורות שונות: (א) להישגים עתונאיים שוטפים מסוגים שונים; (ב) לבצלי זכויות בעתונות, בהקדמות ויבלות, הפעם צורפו פרסים שתי שנות תקציר, וכן הועמד לרשות הועדה סכום חד-פעמי, שנועד לציון יובל-המאה של העתונות העברית וגמר בנינו של בית-סוקולוב, צירוף סכומים אלה — 2500 ל"י — איפשר לועדה להעניק כמה פרסים בבית-אחת, לאחר עיון בהצעות שהוצעו לה ע"י מערכות עתון נים, הוצאות-ספרים, אגודת העתונאים, ועדת עורכי העתונות, וגם קבוצות עתונאים (הכל בהתאם לתקנות הפרס, האיסרות על מעמדים להציע את עצמם), החליטה ועדת-השופטים:

ברוך קראו ("הבוקר"):
ספר זה מאת ד"ר עזריאל קרליבך ז"ל, שיצא בהוצאת "ענינה", היא שירת הברבור של העתונאי והסופר המנוח, אכן, בספר זה הוא ממוג את כל שני העתונים והספרותיים גם יחד, לכאורה, יומן דרכים, תי"א אור הודו ביומה, לפי מראה עינים, אבל יש בו גם הלך נפש, גישה שלמעלה מן הזמן והמקום, התרשמות של הוגה דעות ובעל רגש, הוא רואה ארץ מודרנה זו בעיני יהודי ר' בעיני אירופי, והוא מגלה את הודו כפי שעדיין לא נתגלתה על ידי אחרים.

הדברים נאמרים בשפה מנוגדת ומזהירה, ללא מלים מנוגדות לקוחות ממילונים, אבל בביטויים ספרותיים, ציוריים, ממיטב היצירה העברית החדשה הממוגמת, מראות בכל צבעי הקשת, מכלול ציליים ר' מכמני השפה העברית.

השבח הגדול ביותר, שאני יכול להגיד על הספר — קראו תי בו פעמיים והנני מוכן ב"מצברוח מסויים לשוב ולקרוא בו.

ההודעה הרשמית על מתן הפרס

פרסים לספרות, למדע ולאמנות תל-אביב, רח' ביאליק 27

לכבוד מרת חוה קרליבך, תל-אביב, רחוב השופטים 40

ג. אני מתכבד להודיע, כי עיריית תל-אביב-יפו אישרה אמש את המלצתה של ועדת השופטים לפרס סוקולוב לעתונות — שחבריה היו נציגי אגודת העתונאים, ועדת עורכי העתונות היומית, אגודת הסופרים, עיריית תל-אביב והמוכח לתרבות ישראל של אוניברסיטת תל-אביב — בדבר הענקת פרס-סוקולוב לעילוי זכרו של בעלה המנוח ד"ר עזריאל קרליבך ז"ל, על ספרו "הודו", שחלקו נתפרסם בהמשכים ב"מעריב" ויבשלתו יצא לאור בהוצאת "ענינה", תל-אביב.

ועדת השופטים, ועיריית תל-אביב-יפו מצטרפות מאד, על שפרס-ההישגים שהענין קרליבך — אילולא נעקר מתוכנו בלא עת — היה זוכה בו, בלי ספק, על ספרו הנפלא, שהפך בידי הגורל לפרס-סוקולוב, והפרס היה כעין זר-פריחים על קברו של העתונאי המזהיר והבלתי-נשכח.

חלוקת הפרס תיערך בטקס פומבי בימים הקרובים (יתכן, כי ביום 17.8), ועל היום נודיעה לחוד, אבקשה להודיעני, מי יקבל את הפרס בשעת הטקס, אם יש בדעת הנב' — כפי ששמעתי — להקדיש את סכום הפרס לאיזו מטרה צבורית, אודה לה, אם תודיעני את שם המוסד שלטובתו היא אומרת להקדיש את הסכום, כדי שגודיע לאותו מוסד ונשתף גם אותו בטקס זה.

כן אבקש לשלוח לנו בהקדם רשימת האנשים (עם כתובתיהם המדויקות) שהיא מציעה להזמין לטקס זה.

בכבוד רב ויברכה א. ז. בן-ישי מנהל פרסי העירייה העתק למר א. דיסנצ'יק, עורך "מעריב"

חוה קרליבך רח' השופטים 40 ת"א

תל-אביב, כ"ט אב תש"ז 6.8.1956

לכבוד מר א. ז. בן-ישי מנהל פרסי העירייה עיריית תל-אביב כ א ז

מר בן-ישי הנכבד,

אני מאשרת בחורה את קבלת מכתבך מס' 56/מ/ר והנני להביע לעיריית תל-אביב וחבר השופטים את תודתי העמוקה על הענקת פרס-סוקולוב לבי עלי המנוח, וכן על דברי ההערכה והנוחם הכלולים במכתבך.

אתאמץ בכל כוחותי להיות גומלת בטקס חלוקת הפרס, אך את הפרס תקבל לידיה בתי תקומה, בת השתיים-עשרה.

החלטנו להקדיש את הפרס ליצירת סטיפנדיה עבור תלמידים מצטיינים, במגמה העתונאית של בית הספר הגבוה למשפט ולכלכלה בתל-אביב, שבשלי המנוח היה מייסודה ומרצהה הראשונים.

לושה כאן רשימה של קרובי משפחה, שאבקש להזמין לטקס חלוקת הפרס, ואודה לך, אם תואיל לשלוח על כתובתי, עוד כ-10 המנוח לחלוקה בין יידיים.

בכל הכבוד חוה קרליבך

לפרס סוקולוב תש"ז

הנפלא על הודו, שירת הברבור שלו, המתאר את רב-ממדים את הודו של חייההרוח שלה, על תרבותה העתיקה, על הדעות והאמונות של מיליוני תושביה, על מקדשה ובגיהה, אישיה וקובעי מדיניותה, וגם על גודל ישראל בארץ זו — נקרא עכשיו בנשימה עצורה ובמתח נפשי בנות, מתוך הנאה רוחנית, וגם מתוך כאב גדול על מחבר הספר, שאיננו עוד בתוכנו. בספר המסעות של קרליבך — כבהרבה ממסותי הקודמות — יש הרבה מן החן ומברק הכתיבה, מן הראייה השנונה ומן התפיסה המקיפה, מן הסטגוניות והרבגוניות שבתיאור-המסע של נחום סוקולוב, שה' פרס נקרא על שמו, ואין ספק, שהקדשת פרס-סוקולוב זה הוא ברוחו של הפרס ושל נושא-שם-הפרס, יוצר הגוטה המסורת בעליונות העברית, ישמש נא פרס זכרון זה כעין זר-פריחים על קברו של עתונאי גדול ורב-כשרונות, ששרף בתוך להט עבודתו העתונאית, והוא רק בן ארבעים ושמונה, וזהו נשמתו צרורה בחיי העתונות העברית.